

Department of Social Geography
and Regional Development
Charles University in Prague, Faculty of Science

Migrační trendy a migrační politiky v zemích střední Evropy

16.10.2015

Eva Janská, Dušan Drbohlav

Obsah prezentace

Historie migračních proudů a jejich změny v Evropě

Migrační trendy a vzorce

Determinanty migrace

Migrační politiky a dopady

Závěry

Historické zkušenosti

- ▶ Rakousko-Uherská monarchie
- ▶ Samostatné politické celky od r. 1918
- ▶ Vývoj od zemí vysílajících přes tranzitní po země cílové

Migrační situace do počátku 90. let

Do r.1939

- převaha emigrace do SA, ZE (Francie, Německo), a dalších částí monarchie (Vídeň)

Po 2.sv.válce do r. 1989

- hromadné přesuny lidí v důsledku 2.sv.války
- restriktivní migrační politiky
- Imigrace uprchlíků

Současné migrační proudy

- ▶ špatná kvalita migračních dat (toků), zejm. data o emigraci
- ▶ rozdíly v počtech – pozitivní salda v Česku x negativní v Polsku
- ▶ výrazný nárůst mobility po roce 2004 (vstup do EU)

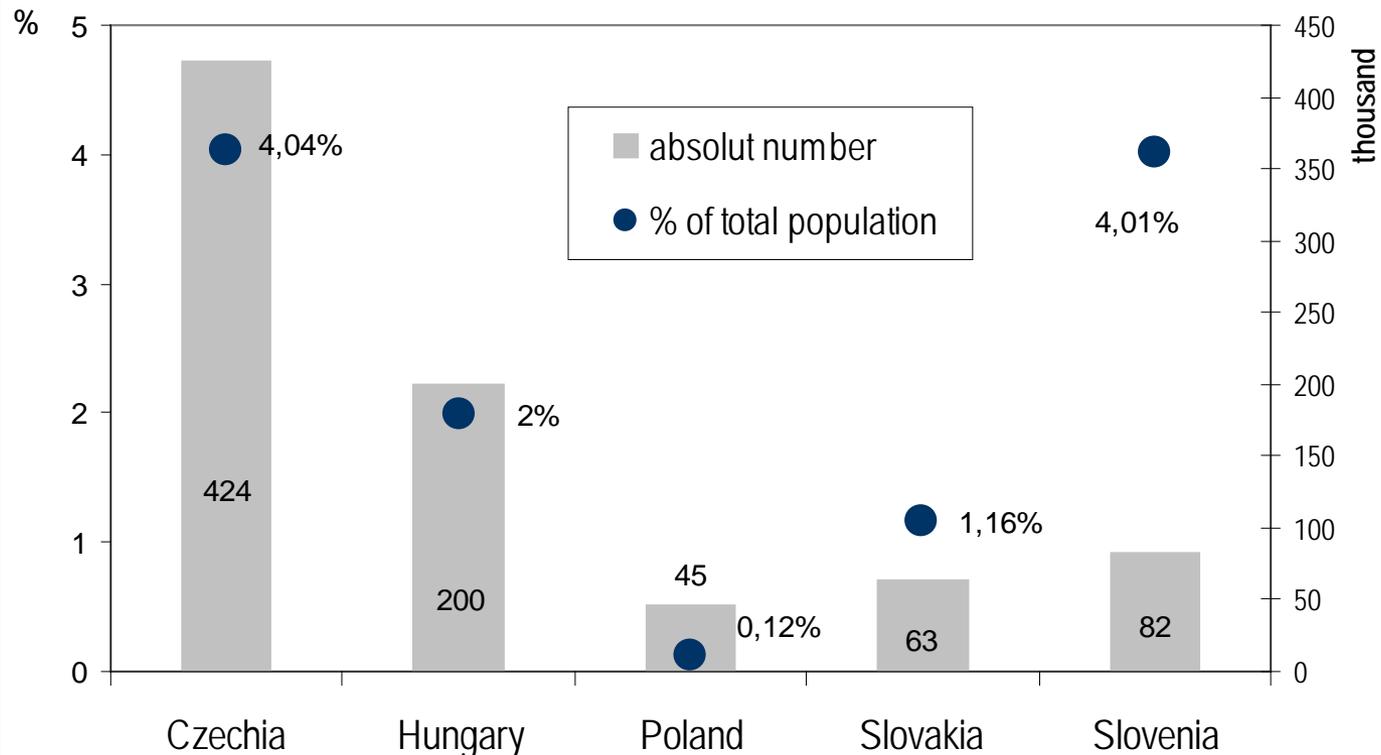

Imigrace ve Střední Evropě

Number of foreigners in post-socialist CE countries (2010)

source: Eurostat

Současná migrační situace

Česko: **440,000** legálně přítomných imigrantů (2014), cca **4.2%** celé populace

Maďarsko: **205,000** cizinců (2012), cca **2.2%** celé populace versus 141,000 (1.4%) in 2013 (Moreh 2015).

Polsko: **121 218** cizinců (2013), méně než **1%** populace

Slovensko: **67 877** cizinců (2012), **1,25%** (3x více než v r.2004)

Současný stav - emigrace

- ▶ Cca **2 mil.** Poláků žije dočasně v zahraničí (max. v roce 2007 – 2.3 mil.)
- ▶ Cca **266,000** Maďarů v zemích EU15 (2013 – Moreh 2015)
- ▶ **100,000 - 200,000** Čechů v zahraničí (zejm. ve státech EU 15)
- ▶ **Nejvíce Slováků se vystěhovává do USA a Evropy (ČR, Rak., Něm., VB)** Např. v Česku žije 90000 Slováků

Žadatelé o azyl

- ▶ příliv azylantů byl do r.2014 poměrně nízký
- ▶ silné napojení žadatelů o azyl a nelegální pracovní migrace (političtí uprchlíci často maskují ekonomickou migraci)
- ▶ současnost – změna dosavadních vzorců:
Žadatelé o azyl v r. 2014 –

Maďarsko **42,775**; Polsko **8,020**; Česko **1,145**
(EUROSTAT)

Characteristiky populace migrantů

Pracovní migrace

(ze zemí Stř. a Vých. Evropy, Post-Sovětských zemí, Vietnamu, Číny)

- Odlišnosti:

V délce pobytu (ČR a Maďarsko vs. Polsko)

Etnická migrace - Maďarsko (zejm. z Rumunska)

Nelegální migranti

▶ významné podíly nelegálních/neregulérních migrantů na trhu práce

▶ sektory strojírenství, stavebnictví, obchod, zemědělství

Málo placené, fyzicky náročné

▶ přeshraniční obchodníci (petty traders)
zejm. Polsko v 90. letech

...snížení díky zavedení krátkodobých víz

Odhady podle Drbohlav a kol. 2009, Gorny et al. 2009 a Hars 2009: Polsko (80-100 tis.),
Česko (40-300 tis.), Maďarsko (cca 100 tis.)

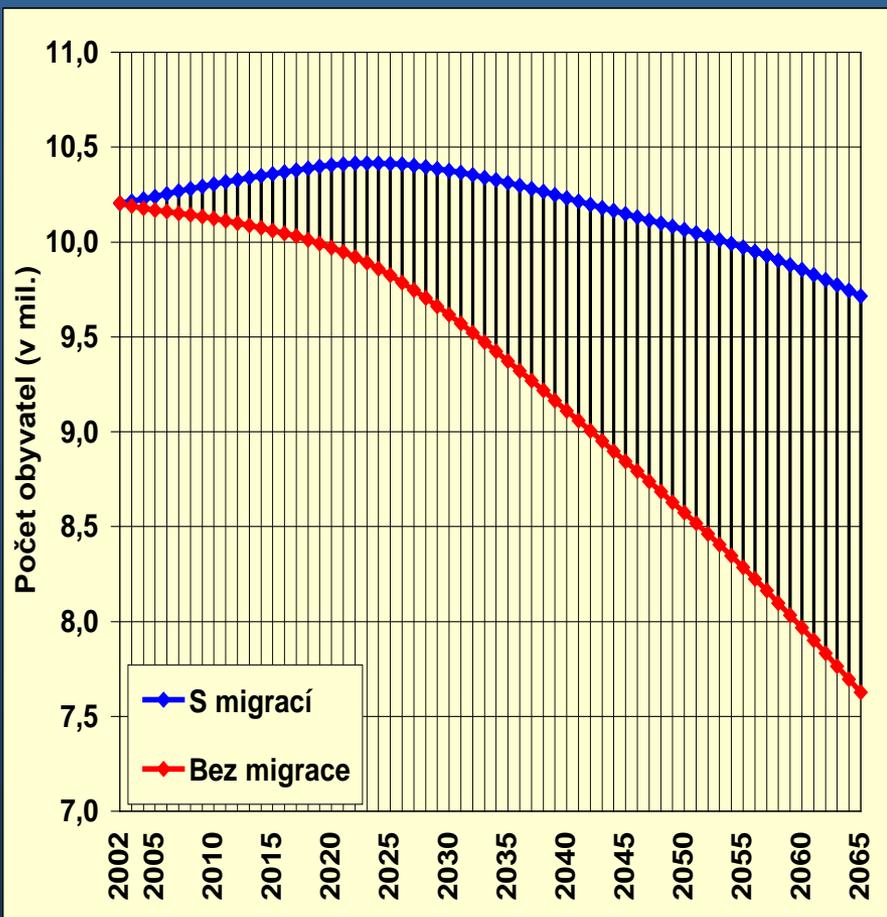

Determinanty migrace

► hlavní „spouštěče“ migrace

- A) Strukturální faktory – ekonomické, demografické, geopolitické
- B) Kontextuální faktory – historické vztahy, sociální sítě migrantů, migrační politiky, veřejné mínění

- Imigranti a jejich podíl na populaci Česka

Vývoj migračních politik

- malé zkušenosti s MP

4 fáze od roku 1989:

- 1) 1989 – do poč. 90´ let – institucionalizace – počátky legislativy
- 2) 2.pol 90´let – 2004 – stabilizace a harmonizace na EU standardy
- 3) 2004 – 2008 - konsolidace migračních režimů
- 4) 2009 – nyní – protikrizová opatření

Migrační politiky- odlišné znaky

Česko vs. Maďarsko, Polsko a Slovensko

Migrační politiky – podobnosti vs. odlišnosti

Česko - “Výběh kvalifikovaných pracovníků”, “Zelené karty” – nevelký dopad

Polsko – “Zjednodušený systém krátkodobých pracovních víz”, “Card of Pole” – úspěšný program

- Česko – MP více restriktivní vlivem krize

- Polsko – pozvolná liberalizace MP

- Česko – nebyla regularizace

- Polsko a Maďarsko – regularizační programy

Podobnosti MP
Vysoce centralizované (role MV)

Závěr - migrační dopady

Zejména ekonomické (nízká nezaměstnanost, málo placené a neatraktivní profese)

Kompenzace demografického stárnutí

Dominantní role hlavních měst - motory ekonomického rozvoje, gateway cities

Nerovnoměrné prostorové rozmístění bez významných segregovaných čtvrtí

- Dopad polské emigrace na trh práce (nutné doplnění pracovní síly cizinci)

Závěr

► Všechny země prošly transformačním procesem od „uzavřených hranic“ s minimální zahraniční migrací po značně diverzifikované migrační proudy.

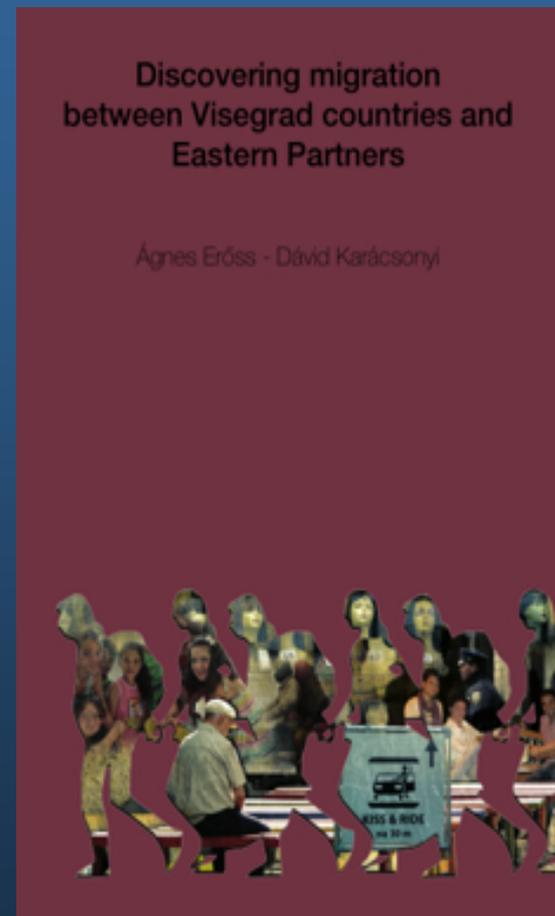
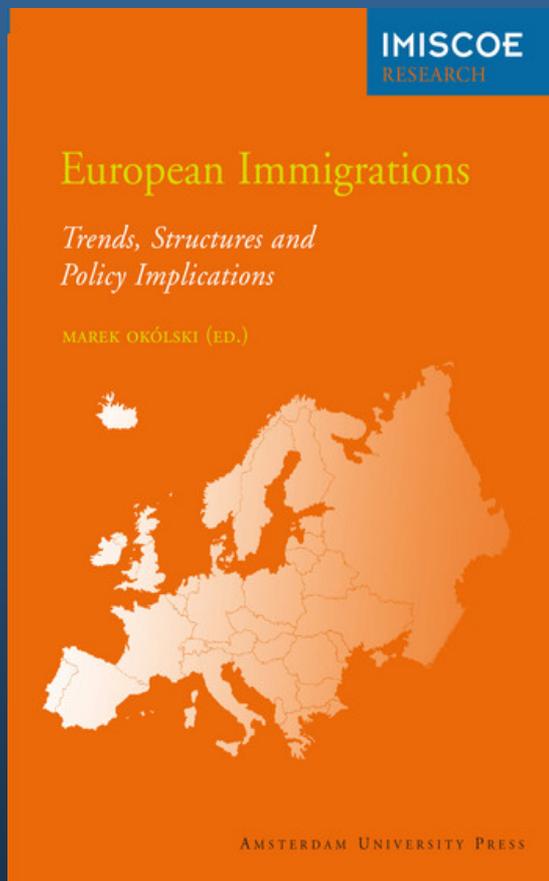
Česko je nejatraktivnější migrační destinací (vysoká imigrace, nízká emigrace) v rámci V4

Vs.

Polsko má záporné migrační saldo, vysokou mírou emigrace domácího obyvatelstva, ale též poměrně vysokou krátkodobou imigraci

Důležité zdroje:

Charles University in Prague, Czechia

Faculty of Science

Department of Social Geography and Regional Development

www.geomigrace.cz